

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประวัติชีวิตและผลงานของครูสมภพ ขำประเสริฐ ศึกษาวิเคราะห์การประพันธ์เพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสราถี 3 ชั้น ทางครูสมภพ ขำประเสริฐ และการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการประพันธ์เพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสราถี 3 ชั้นระหว่างทางครูสมภพ ขำประเสริฐ กับทางท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประวัติชีวิตและผลงานของครูสมภพ ขำประเสริฐ

ครูสมภพ ขำประเสริฐ ได้รับการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านดนตรีไทยจากบรมครูดนตรีไทยหลายท่านด้วยกัน ท่านได้รับมอบให้เป็นพิธีกรผู้อ่านโองการไหว้ครูดนตรีไทย ท่านมีความเป็นเลิศด้านการบรรเลงปี่พาทย์โดยเฉพาะฆ้องวงใหญ่และระนาดทุ้ม อันเป็นที่ยอมรับกันในวงการดนตรีไทย ท่านมีผลงานทางดนตรีไทยในหลายๆ ด้าน ทั้งหมดนี้ ล้วนเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความสมบูรณ์ในคุณวุฒิทางดนตรีไทยของท่าน

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของเพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสราถี 3 ชั้นทางครูสมภพ ขำประเสริฐ พบว่า เกิดจากการคิดประดิษฐ์ทำนองขึ้น ด้วยความรู้ความสามารถของครูสมภพ ขำประเสริฐ โดยยึดเค้ามูลเดิมของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่ได้รับ นำมาบูรณาการ สร้างสรรค์ขึ้นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน

เหตุปัจจัย แรงบันดาลใจในการประพันธ์ เพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสราถี 3 ชั้นทางครูสมภพ ขำประเสริฐ คือ ประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้ในการบรรเลงของท่านและลูกศิษย์ แสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถและเพื่อเป็นประโยชน์ในกิจการของวงดนตรีไทยที่ท่านควบคุม

เหตุปัจจัย แรงบันดาลใจในการถ่ายทอด เพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสราถี 3 ชั้นทางครูสมภพ ขำประเสริฐ คือ มีจุดประสงค์ที่จะนำไปใช้ในการบรรเลงประกวดประชัน หรือเพื่อเป็นประโยชน์ในกิจการของวงดนตรีไทยที่ท่านควบคุม และเป็นความต้องการของลูกศิษย์ในสถาบันที่ท่านได้ไปเป็นวิทยากรผู้สอนดนตรีไทย เพื่อนำไปใช้เป็นวิชาความรู้ในการสอนบุคคลอื่นต่อไป

เพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสารถิ 3 ชั้น ทางครูสมภพ ขำประเสริฐ

ลักษณะกระสวนของทำนองเพลง

1. มีการนำโครงสร้างของทำนองหลัก มาใช้ในบทประพันธ์ ถือเป็นกรให้ความสำคัญกับโครงสร้างของทำนองหลักตามหลักการประพันธ์เพลงเดี่ยวโดยชนบทไทย
2. มีการให้ความสำคัญกับกระสวนของทำนองหลักแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะเพิ่มความหลากหลายในการแปรทำนองที่ไม่สัมพันธ์กับทำนองหลัก
3. มีการคำนึงถึงความต่อเนื่องสัมพันธ์กันกับประโยคก่อนหน้าและประโยคถัดไป
4. มีการนำโน้ตที่อยู่นอกกลุ่มเสียงปัญจมูล เข้ามาเป็นตัวเชื่อมทำนองในประโยค
5. มีการเรียงร้อยทำนองเคลื่อนไหวเหมือนกับลูกคลื่น
6. มีการใช้สำนวนกลอนที่ไม่คำนึงถึงเสียงตกของทำนองหลัก แต่คำนึงถึงความสัมพันธ์ในความต่อเนื่องของสำนวนกลอนและความสวยงามของการใช้มือในการบรรเลง
7. มีการประพันธ์ที่ใช้วิธีล้อเลียนสำเนียงกับประโยคที่ได้เคยแปรทำนองไปแล้ว และในประโยคต้นที่มีการบรรเลงซ้ำกัน ผู้ประพันธ์แปรทำนองให้ต่างกันหลากหลายรูปแบบ
8. มีการให้ความสำคัญกับกระสวนของทำนองเพลง โดยเน้นความหลากหลายในการแปรทำนอง (สำนวนกลอน) มากกว่าความหลากหลายในการใช้มือในการบรรเลง (ความโลดโผน)

ลักษณะจังหวะในการบรรเลง

1. ใช้วิธีลักจังหวะ ด้วยการเน้นเสียงที่จังหวะยก (พยางค์ที่ 2)
2. ใช้วิธีหลอกล่อกับจังหวะประเภทย่อยจังหวะมากกว่าการล่วงหน้า

การใช้กลวิธีพิเศษ

พบการใช้กลวิธีพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์ของการบรรเลงระนาดทุ้มชั้นสูง ดังต่อไปนี้

1. มีการใช้มือซ้ายในการดำเนินทำนองเพียงข้างเดียวในหลายประโยค
2. มีการใช้ลูกต่างเป็นคู่ผสมต่างๆ
3. มีการใช้ลูกฝรั่งในการตีข้ามเสียงแบบที่เรียกว่า ตีกระจายคอर्ड
4. มีการตีกระทบสองเสียง

5. มีการใช้มือซ้ายและมือขวาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื้องกันอย่างเป็นระบบ
6. มีการตีเสียงสะบัด
7. มีการตีเสียงสะเดาะ
8. มีการตีเสียงจุด
9. มีการใช้มือในการตีเรียงเสียง 4 เสียง
10. มีการใช้มือซ้ายเหยียดดำเนินทำนองเป็นคู่ 2,3 และ 4
11. มีการตีเสียงสะบัดแบบกระชั้น

การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการประพันธ์เพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสารถิ 3 ชั้น ระหว่างทางครูสมภพ ข้าประเสริฐกับทางท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ตารางเปรียบเทียบการประพันธ์เพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสารถิ 3 ชั้น ระหว่างทางครูสมภพ ข้าประเสริฐกับทางท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ลักษณะการประพันธ์เพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสารถิ 3 ชั้นทางครูสมภพ ข้าประเสริฐที่ได้รับอิทธิพลจากทางท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ

- การนำโครงสร้างของทำนองหลักมาใช้ในการขึ้นต้นและในการลงจบบทประพันธ์
- การให้ความสำคัญกับกระสวนของทำนองหลักแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะเพิ่มความหลากหลายในการแปรทำนองที่ไม่สัมพันธ์กับทำนองหลัก
- การคำนึงถึงความต่อเนื่องสัมพันธ์กันกับประโยคก่อนหน้าและประโยคถัดไป
- การนำโน้ตที่อยู่นอกกลุ่มเสียงปัญจมูล เข้ามาเชื่อมทำนองในประโยค ให้เกิดความสนิทสนมกลมกลืน
- การเรียงร้อยทำนองเคลื่อนไหวเหมือนกับลูกคลื่น
- การใช้จำนวนกลอนที่ไม่คำนึงถึงเสียงตกของทำนองหลัก แต่คำนึงถึงความสัมพันธ์ในความต่อเนื่องของจำนวนกลอนและความสวยงามของการใช้มือในการบรรเลง
- การล้อเลียนสำเนียงกับประโยคที่ได้เคยแปรทำนองไปแล้ว และในประโยคต้นที่มีการบรรเลงซ้ำกัน มีการแปรทำนองให้ต่างกันหลากหลายรูปแบบ
- การเน้นที่จังหวะยกในพยางค์ที่ 2 ของห้องเพลง
- การใช้มือซ้ายในการดำเนินทำนองเพียงข้างเดียว แสดงถึงกำลังความสามารถของมือซ้าย
- การใช้มือซ้ายและมือขวาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื้องกันอย่างเป็นระบบ

ลักษณะกระสวน ของทำนองเพลง	ลักษณะที่เหมือนกัน	
	<ul style="list-style-type: none"> - การนำโครงสร้างของทำนองหลักมาใช้ในการขึ้นต้นบทประพันธ์ และในช่วงท้ายของแต่ละเที่ยว และในการลงจบบทประพันธ์ - การใช้สำนวนกลอนที่ไม่คำนึงถึงเสียงตกของทำนองหลักแต่คำนึงถึงความสัมพันธ์ในความต่อเนื่องของสำนวนกลอน และความสวยงามของการใช้มือในการบรรเลง 	
	ลักษณะที่แตกต่างกัน	
	ทางระนาดทุ้ม 1	ทางระนาดทุ้ม 2
	<ul style="list-style-type: none"> - มีการแปรทำนองที่กลับต้นโดยไม่ซ้ำทำนองเดิมทั้ง 3 ท่อน - เน้นความหลากหลายในการแปรทำนอง (สำนวนกลอน) - มีการแปรทำนองในลักษณะกลอนฝาก - มีการแปรทำนองเรียงร้อยเป็นทำนองเก็บน้อยกว่า - มีการใช้ช่วงเสียงและขั้นคู่เสียงถึงคู่ 13 ในการแปรทำนอง - มีการใช้ลูกฝรั่งในการแปรทำนองน้อยกว่า 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการแปรทำนองที่กลับต้นโดยไม่ซ้ำทำนองเดิมในท่อน 1 แต่ท่อน 2 กับท่อน 3 กลับต้นโดยซ้ำทำนองเดิม - เน้นความหลากหลายในการใช้มือบรรเลง (ความโลดโผน) - ไม่พบการแปรทำนองในลักษณะกลอนฝาก - มีการแปรทำนองเรียงร้อยเป็นทำนองเก็บมากกว่า - มีการใช้ช่วงเสียงและขั้นคู่เสียงถึงคู่ 15 ในการแปรทำนอง - มีการใช้ลูกฝรั่งในการแปรทำนองมากกว่า
ลักษณะจังหวะ ในการบรรเลง	ลักษณะที่เหมือนกัน	
	<ul style="list-style-type: none"> - มีการใช้วิธีลัดจังหวะด้วยการเน้นเสียงที่จังหวะยกในพยางค์ที่ 2 เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้แก่สำนวนกลอน 	
	ลักษณะที่แตกต่างกัน	
	ทางระนาดทุ้ม 1	ทางระนาดทุ้ม 2
	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้วิธีลัดจังหวะประเภทย่อจังหวะมากกว่าการล่วงหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้วิธีลัดจังหวะประเภทล่วงหน้ามากกว่าการย่อจังหวะ

การใช้กลวิธี พิเศษ	ลักษณะที่เหมือนกัน	
	<p>มีการใช้มือซ้ายและมือขวาในการบรรเลงดำเนินทำนองได้ตามหลักการปฏิบัติระนาดทุ้มตามชนบทไทย ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การใช้มือขวาตีไล่ลงตามมือซ้าย - การใช้มือซ้ายตีไล่ขึ้นตามมือขวา - การจบประโยคด้วยมือซ้ายแล้วขึ้นประโยคใหม่ด้วยมือขวา - การจบประโยคด้วยมือขวาแล้วขึ้นประโยคใหม่ด้วยมือซ้าย - การตีกระทบสองเสียง - การตีเสียงสะบัด - การตีเสียงสะเดาะ - การตีเสียงจุด - การตีลูกต่างเป็นคู่ต่างๆ - การใช้มือซ้ายเหวี่ยงดำเนินทำนองเป็นคู่ 2,3 และ 4 - การตีสวนมือเข้าและการตีสวนมือออก - การตีเสียงสะบัดแบบกระชั้น 	
	ลักษณะที่แตกต่างกัน	
	ทางระนาดทุ้ม 1	ทางระนาดทุ้ม 2
<ul style="list-style-type: none"> - มีการใช้ลูกสะบัดในการแปรทำนองน้อยกว่า - ไม่พบการตีกรอ - ไม่พบการตีกวาด - ไม่พบการตีประสานเป็นคู่ 4 ในการดำเนินทำนอง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการใช้ลูกสะบัดในการแปรทำนองมากกว่า - มีการตีกรอเป็นคู่ 8 - มีการตีกวาด - มีการตีประสานเป็นคู่ 4 ในการดำเนินทำนอง 	

สรุป จากตารางเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่า เพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสารถี 3 ชั้น ทางครูสมภพ ข้าประเสริฐ มีลักษณะที่เหมือนกับทางท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ในด้านลักษณะกระสวนของทำนองเพลง ลักษณะจังหวะในการบรรเลง และ การใช้กลวิธีพิเศษ จึงสันนิษฐานได้ว่า ทางครูสมภพ ข้าประเสริฐ ได้รับอิทธิพลมาจากทางท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ อย่างชัดเจน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า น่าจะเป็นเพราะครูสมภพ ข้าประเสริฐ เป็นลูกศิษย์ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ได้สัมผัสคลุกคลีกับแวดวงนักดนตรีที่เป็นลูกศิษย์ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ

ไพเราะ ได้ยินได้ฟังทางเดียวระนาดทุ้มที่ประพันธ์โดยท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะมาก่อน และ
 บวกกับประสบการณ์ที่ได้เคยศึกษากับท่าน จึงเป็นเหตุให้ผลงานการประพันธ์เพลงเดี่ยวระนาดทุ้ม
 เพลงสารถิ 3 ชั้น ทางครูสมภพ ข้าประเสริฐ ปรากฏลักษณะที่เหมือนกับทางท่านครูหลวงประดิษฐ
 ไพเราะอย่างเห็นได้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ในสถาบันการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
 ทางดุริยางคศิลป์ไทย มีผลงานวิจัยและผลงานการประพันธ์เพลงที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงระนาดทุ้ม
 ในหลายลักษณะ ควรมีการศึกษาวิจัยให้มากยิ่งขึ้น

2. เพลงสารถิ 3 ชั้น ยังมีการศึกษาเป็นจำนวนไม่มากและขาดความหลากหลาย โดยพบ
 แต่เพียงระนาดเอก ซอคู่และการศึกษาเกี่ยวกับเพลงเรื่องสารถิ ซึ่งยังมีผลงานการประพันธ์เกี่ยวกับ
 เพลงสารถิ 3 ชั้น ในอีกหลายลักษณะในเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ที่มีความน่าสนใจในการนำมา
 ศึกษาวิจัย เพื่อก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อวงการดุริยางคศิลป์ไทย

3. ผลงานของครูสมภพ ข้าประเสริฐ นอกจากเพลงเดี่ยวระนาดทุ้มเพลงสารถิ 3 ชั้นนี้ ยัง
 พบว่า มีผลงานเพลงที่ท่านได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกับบรมครูดนตรีไทย และผลงานการประพันธ์
 ที่ท่านบูรณาการ สร้างสรรค์อีกหลายบทเพลง ที่ควรมีการนำมาศึกษาวิจัยเพิ่มขึ้น